

*Családszerte mondják, hogy az én őszám...
hogy Hajasztánban, Ániban, hogy itt-ott...
De én ismerem az én őszámot:
Ecsmiadzinban faragott kő-álmot.
Most is látom, amint keresztet vés.*

*Aztán felpillant: döng a láthatár,
valamiféle horda közeleg.*

*És száll a füst, égő otthonok füstje.
Vesztett az éjszaka. Batyuban minden.
Az asszony és a sok gyermek szepeg.*

*Idegen táj. Követ kinek faragjon?
Aranyból gyűjt örménykereszteket.
Unokája földet vesz és földet túr –
fösvény (földje van). Templom, ékszerek.*

*De az utóda, Antal úr, álmában
tán ecsmiadzini keresztet látott –
s háromszéki székely-kereszteket.
Így eshetett, hogy - őszám unokája –
apám, íróként vésett újabb álmot.*

*S az aranykereszt lett magyar nyomorrá,
születtem én - istenem, hányadik? –*

*És megint hordák füstje közeleg,
a vesztett éjben bomba s vér lakik.*

*Újabb ország, batyu, nyomorúság,
zálogba kerül az aranykereszt.
Nem maradt semmi. Semmi sem maradt?*

*Uram, segíts szent vésetet csinálni
s megtalálni azt, ami elvesztett.*

(1991-92)

* * *

A Szent Korona eredete

Egy újságkivágást őrzök évek óta, a magyar Szent Korona eredetéről. Számomra óriási meglepetést hozott ez a felfedezés. Idővel feledésbe merült, nem volt kivel beszélni, boncolgatni ezt a régi történetet.

Nemrég került kezembe rövid időre, eredetiben, a Németországban élő *Szigeti István*, aachen-i történész-pap könyve, *A Szent Korona titka*. Belelapozva világossá vált, feltárult egy titok, hogy az említett újságcikk szerzője honnan inspirálódott.

Már a könyv előszavában 1995 áprilisában Dr. Dankó László kalocsai érsek ezt írja: „A felfedezés olyan horderejű, hogy nemcsak a magyar, de az európai történelem részleges átírását eredményezheti.”

A Szent Korona misztériuma, őstörténete csodálatos. Napjainkban is két szóval jellemezhető: „mirabilia mundi”, a világ csodája.

Tervezője nem lehetett más, mint a rendkívüli műveltségű és képességű főpap, Világosító Szent Gergely (Lusaworitsch), ki az örmény III. Tiridates király számára készítette. Ez a felismerés szinte kínálja magát *Bauer Erzsébet* „Armenia” című, igényes könyvében (Luzern, 1985).

A három apostolnak (Bertalan, Fülöp, Tamás) az örmények közt térítő tevékenysége, és a Szent Koronán való egymás melletti ábrázolása feltétlenül összefügg.

Ha azt mondjuk, hogy a Szent Korona 304 és 308 közt készült, nem járunk messze a valóságtól. Feltárássra vár a korona sorsa, az örmény uralkodóktól Aachenbe jutásáig.

Fennáll a lehetőség, hogy az örményektől a 451-ik évben a Dermund folyónál megvívott Avarayr-i csata után rabolták el. A perzsák ez alkalommal az örmény főnemesség javát megölték, kirabolták, *Vártán Mamigoniján* hadvezérrel együtt. Ez volt az örmény Mohács, a vérkeresztység, ahol az ország függetlensége veszélybe került. A vezérlő Vártán tábornok, hősi halott volt az erdélyi Czetz család őse, mely tényről Szongott Kristóf írásaiban megemlékeznek.

Az Avarayr-i vesztes csata után kezdődött egy 30 éves partizánháború, melyben Örményország teljesen legyengült, felőrlődött. A perzsák, és később a bizánci uralkodók szövetségeseiként az avarok a zsákmányolt kincsekből részesültek. Az avarok hadisarcként juthattak a Koronához, melynek valódi értékét nem ismerték. Innen kerülhetett a kincs Nagy Károly frank uralkodó, majd később III. Ottó német-római császár birtokába. A Szent Korona további sorsa bizonyíthatóan van leírva Szigeti István érdekesítő könyvében.

Számunkra különösen sok meglepetést tartogat a keletkezés feltárása, mert ezek szerint a Szent Korona őstörténete olyan mélyen gyökerezik múltunkban, mint az örmények 1700 éves kereszténysége. Történelmünk tele van titkokkal, sok a feltáratlan fehér folt, és hogy mennyire nyúlnak alá a gyökereink a közös keresztény múltba, azt szinte lehetetlen felmérni.

Budai Merza Pál (Brassó)

Bibliográfia:

Szigeti István: A Szent korona titka. Aachen - Kalocsa 1996

Szongott Kristóf: Arménia, havi folyóirat. Szamosújvár 1892

Romániai Magyar Szó, Bukarest 1996 március 25.

Czetz- Emlékfüzet Gidófalva 1994 Bauer Erzsébet: Armenia Luzern 1985

* * *

2002 június 7-én az Argentin Köztársaság Budapestre akkreditált nagykövetével, *Horatio Antranik Chalian* úrral, valamint a Magyarok Világszövetsége és a Magyar Köztársaság Honvédelmi Minisztériuma képviselőivel közösen - immár hagyományosan - az EÖGYKE képviseletében is koszorúk kerültek a Budapest III. kerületi Czetz János utca 2. szám alatti Czetz-emléktábla alá.

A leszármazottak és az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület képviseletében a koszorút *dr. Issekutz Sarolta, dr. Sasy Nagy Istvánné és Sasy Nagy Pál* helyezte el az 1848/49-es szabadságharc erdélyi hadszínterén nagyszerűen szervező és harcoló, majd az argentin haderő szervezésében komoly érdemeket szerző tábornok emléktáblájánál.

* * *

Egy orosz ítélet

Utánnymás a Vasárnapi újságból 1854. jún. 18-án (16. szám)

Alig lehet több húsztendejénél, hogy Podolia fővárosában Kamenyeczkben, ilyen dolog történt:

Lakott azon városban egy derék örmény kereskedő, kinek neve volt Chrisztofor; háza volt neki, nagy emeletes, épen a piacra szolgáló, boltja fölött látható volt czimerképen a háromfejű sárkány, a kit Szent György meg szokott ölni, szépen vasból öntve és kifestve zöldre és veresre. Alant volt a bolt; abban árult maga a kereskedő mindenféle jókat, fenn pedig az első emeletben lakott Chrisztoforné asszony, a kit legszebb nőnek tartottak a városban, a mihez még hozzá tehetjük azt, hogy legerényesebb is volt, mert hiszen a nő csak addig is szép, a meddig erényes.

Nagy baj volt azonban a hölgy szépsége Kamenyeczk fiatalságának, kik épen úgy, mint más ország fiatal emberei, nem igen szerettek egy pár szép szemet csak úgy messziről nézni; már pedig közel jutni hozzá nem lehetett. Próbálgatták elegen, mindnek fel kellett hagyni a reménységgel.

Csupán egy volt közöttük, a ki nem engedte magát vissza riasztatni; bizonyos Balavieff nevű orosz bojár; szép, termetes fiatal ember, a ki azt hitte, hogy egy nyalka bajusz előtt el kell olvadni minden női állhatatosságnak; s már évek óta üldözé a szép menyecskét illetlen ajánlatokkal, levelekkel, bokkrétákkal küldözött neki, az utcán megszólítgatá, ablaka alá járt lovát tánczoltatni, s több efféle. A nő hiába hánytá